

24.10.2012

MEDEDELING AAN DE LEDEN

Betreft: Verzoekschrift nr. 0358/2011 ingediend door Tomasz Snarski (Poolse nationaliteit), over de wijziging van de Litouwse onderwijswet en de daaruit voortvloeiende beperking van het aantal vakken dat in het Pools wordt gegeven

1. Samenvatting van het verzoekschrift 0358/2011

Rekwestrant verwijst naar de wijziging van de Litouwse onderwijswet waardoor het recht van de Poolse nationale minderheid op Poolstalig onderwijs zal worden beperkt. Niet alleen voor het verplichte onderwijs in de Litouwse taal, maar ook voor onderwijs in o.m. geschiedenis en aardrijkskunde moet de landstaal worden gebruikt en de verandering zal ertoe leiden dat Poolse scholen worden gesloten als zij niet voldoen aan de eis van een bepaald aantal leerlingen. Rekwestrant acht dit optreden van Litouwen in strijd met een aantal internationale overeenkomsten en verdragen, o.m. het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 1966, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en Fundamentele Vrijheden, het Europese Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden en het Europees Handvest voor streektaalen of talen van minderheden. Rekwestrant verzoekt het Europees Parlement dan ook erop toe te zien dat de rechten van de Poolse minderheid in Litouwen worden beschermd en na te gaan of de nieuwe Litouwse onderwijswet strookt met het beginsel van niet-discriminatie op basis van nationaliteit.

2. Ontvankelijkheid

Verzoekschrift nr. 0358/2011 is op 8 juli 2011 ontvankelijk verklaard. De Commissie is om inlichtingen verzocht (artikel 202, lid 6, van het Reglement).

3. Antwoord van de Commissie op verzoekschriften 0358/2011 en 0942/2011, ontvangen op 16 december 2011.

Volgens rekwestranten worden de taalkundige rechten van de Poolse minderheid in Litouwen ingeperkt doordat de Litouwse onderwijswet onlangs is gewijzigd. Zij achten dit een schending van internationale overeenkomsten en verdragen.

De Commissie wijst erop dat de lidstaten, overeenkomstig artikel 165 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de lesinhoud, de inrichting van hun onderwijsstelsels en voor hun taalbeleid. In dit opzicht dient te worden bedacht dat de rechtsinstrumenten waarnaar rekwestrant verwijst buiten het juridisch kader van de Europese Unie vallen.

Overeenkomstig de artikelen 21 en 22 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie is discriminatie wegens lidmaatschap van een nationale minderheid verboden en deze artikelen voorzien in eerbiediging van culturele, godsdienstige en taalkundige verscheidenheid door de Unie. Deze bepalingen zijn echter uitsluitend gericht tot de lidstaten wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer brengen. Alleen in dat soort gevallen kan de Commissie dus trachten naleving van bedoelde bepalingen af te dwingen door overeenkomstig artikel 258 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie inbreukprocedures op gang te brengen.

Voorts zij erop gewezen dat de bescherming van rechten op behoud van nationale identiteit, taal en cultuur op Europees niveau vallen onder de Kaderovereenkomst voor de bescherming van nationale minderheden van de Raad van Europa van 1 februari 1995, waarbij de Republiek Litouwen partij is. In dit opzicht zij gewezen op de artikelen 25 en 26 van voornoemd verdrag, waarin wordt bepaald dat op het verdrag wordt toegezien door het Comité van ministers, dat wordt bijgestaan door een adviescommissie om te beoordelen of de door de verdragsluitende partijen genomen maatregelen voldoende zijn om de in het verdrag uiteengezette beginselen te verwezenlijken.

4. Antwoord van de Commissie (REV), ontvangen op 24 oktober 2012

Rekwestrant stelt dat de situatie van de Poolse minderheid in Litouwen er gestaag op achteruitgaat en beweert met name dat de rechten van Litouwse burgers van Poolse afkomst op het vlak van taal, onderwijs en cultuur die voortvloeien uit hun status als erkende nationale minderheid, niet worden geëerbiedigd, in strijd met de relevante bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en Fundamentele Vrijheden en de bijbehorende protocols en het Europees Handvest voor streektaalen of talen van minderheden. Rekwestrant verklaart in dat verband dat mensen die tot de Poolse minderheid in Litouwen behoren het recht wordt ontzegd hun voor- en achternaam te gebruiken en officieel te laten erkennen in hun moedertaal en om traditionele plaatsnamen, straatnamen en andere topografische aanduidingen op openbare plaatsen tevens in hun moedertaal te vermelden. Rekwestrant voert voorts aan dat de recente wijzigingen van de Litouwse onderwijswet Litouwse burgers die tot de Poolse minderheid behoren, benadelen.

Volgens de Verdragen waarop de Europese Unie gebaseerd is¹, heeft de Commissie niet de bevoegdheid om zich te mengen in kwesties die verband houden met de grondrechten in de

---

¹ Verdrag betreffende de Europese Unie en Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

lidstaten. Zij kan alleen ingrijpen indien het om een Unierechtelijke aangelegenheid gaat. Volgens artikel 51, lid 1, is het Handvest immers uitsluitend gericht tot de lidstaten wanneer zij het recht van de Unie ten uitvoer leggen. Bovendien is in artikel 6, lid 1, van het Verdrag betreffende de Europese Unie vastgelegd dat *“de bepalingen van het Handvest geenszins een verruiming inhouden van de bevoegdheden van de Unie zoals bepaald bij de Verdragen.”*

Op basis van de informatie die in het verzoekschrift wordt verschaft, lijkt het er niet op dat de kwestie die rekwestrant naar voren brengt betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van de wetgeving van de Europese Unie. De Europese Commissie kan de problemen die in het verzoekschrift worden aangekaart daarom niet verder onderzoeken.

In zulke gevallen is het de taak van de lidstaten en van hun gerechtelijke autoriteiten om ervoor te zorgen dat de grondrechten effectief worden geëerbiedigd en beschermd in overeenstemming met hun nationale wetgeving en de internationale verplichtingen op het vlak van mensenrechten.

De Commissie herinnert er voorts aan dat zij geen algemene bevoegdheden heeft ten aanzien van minderheden. De Commissie is namelijk niet bevoegd voor aangelegenheden die verband houden met de definitie van het begrip nationale minderheid, de erkenning van de status van minderheid of het zelfbeschikkingsrecht en de autonomie van minderheden. Al deze aangelegenheden behoren tot de verantwoordelijkheden van de lidstaten.

Binnen het toepassingsgebied van het EU-recht zorgt de Commissie ervoor dat de lidstaten wanneer zij dit recht toepassen, de grondrechten eerbiedigen, met inbegrip van het niet-discriminatiebeginsel dat is vastgelegd in artikel 21 van het handvest. Daarnaast dragen de wetgeving en de financieringsprogramma's van de EU bij tot de aanpak van bepaalde problemen die naar verwachting gevolgen zullen hebben voor mensen die tot een minderheid behoren, zoals discriminatie of het aanzetten tot geweld of haat op basis van ras of nationale of etnische afkomst.

Wat de vermeende inbreuk op de bepalingen van Richtlijn 2000/43/EG van de Raad betreft, wenst de Commissie eraan te herinneren dat de bepalingen van artikel 3 van die richtlijn het toepassingsgebied ervan met betrekking tot onderwijs beperken tot de bevoegdheden van de Unie. Nationale bepalingen inzake de inhoud van het aangeboden onderwijsprogramma of de taalrechten van nationale minderheden vallen buiten het toepassingsgebied van Richtlijn 2000/43/EG. De Commissie merkt in dat verband eveneens op dat het Hof in zijn voorlopige arrest in de zaak *Runevič-Vardyn en Wardyn* (Zaak C-391/09, 12 mei 2011, paragraaf 47) tot dezelfde conclusie is gekomen met betrekking tot het recht om een naam in een minderheidstaal te gebruiken. Ten aanzien van de beweringen van rekwestrant over een mogelijke schending van artikel 20, lid 2, of artikel 21 van het VWEU, merkt de Commissie voorts op dat het Hof in voornoemde zaak (paragraaf 70) concludeerde dat het ontbreken van het recht om de eigen naam te gebruiken in een minderheidstaal EU-burgers niet verhindert om hun recht op vrij verkeer, dat erkend is in artikel 21 VWEU, uit te oefenen, en bijgevolg geen beperking inhoudt.

De Commissie merkt tot slot op dat in de bijlagen bij het verzoekschrift eveneens wordt gesteld dat de Unie een actieve in plaats van een passieve rol moet spelen in de strijd tegen etnische discriminatie, zoals bepaald in artikel 10 VWEU. De Commissie moet er in dat verband op wijzen dat het toepassingsgebied van het streven van de Unie om discriminatie te bestrijden in dat artikel duidelijk wordt beperkt tot het vaststellen en toepassen van eigen beleidslijnen en activiteiten. Deze bepaling kan dus geen rechtsgrond vormen om dat doel na

te streven buiten de bevoegdheden van de Unie.

De Commissie wenst rekwestrant evenwel te wijzen op het bestaande kader binnen de Kaderovereenkomst voor de bescherming van nationale minderheden van de Raad van Europa¹, het eerste juridisch bindende multilaterale instrument voor de bescherming van nationale minderheden in het algemeen (paragraaf 10 van het toelichtend verslag bij de overeenkomst²), waarbij zowel de Republiek Polen als de Republiek Litouwen partij zijn. Krachtens artikel 24, lid 1, van de overeenkomst, wordt het Comité van ministers van de Raad van Europa belast met het toezicht op de tenuitvoerlegging van de overeenkomst door de partijen. Het comité wordt in zijn beoordeling van de geschiktheid van de maatregelen die door de partijen worden genomen om de beginselen van de overeenkomst toe te passen bijgestaan door een adviescomité (artikel 26, lid 1, van de overeenkomst), waarvan de leden erkende deskundigen zijn op het vlak van de bescherming van nationale minderheden. De Commissie merkt in dat verband op dat Litouwen tot nu toe drie verslagen heeft overgelegd over de situatie van de nationale minderheden in het land, waarvan het laatste op 12 september 2011 werd ontvangen door het Comité van ministers van de Raad van Europa³. Het adviescomité heeft nog geen advies aangenomen met betrekking tot dit derde verslag, maar een tweede advies over Litouwen, dat op 28 februari 2008 werd aangenomen, is te vinden op de website van de Raad van Europa⁴.

De Commissie merkt tevens op dat de OVSE-commissaris voor nationale minderheden tijdens recente bezoeken aan Litouwen en Polen “beide regeringen ertoe heeft aangemaand de problemen met betrekking tot nationale minderheden in hun eigen land aan te pakken en tegelijkertijd de betrekkingen tussen beide landen te verbeteren, onder meer door mechanismen zoals de gezamenlijke deskundigengroep voor het onderwijs nieuw leven in te blazen”⁵. Voorts merkt de Commissie op dat de Hoge Commissaris met beide landen samenwerkt om de situatie van de Poolse minderheid in Litouwen en de Litouwse minderheid in Polen te onderzoeken en aanbevelingen te doen om de situatie te verbeteren.

---

¹ <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/157.htm>.

² <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/157.htm>.

³ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_3rd_SR_Lithuania_rev_en.pdf.

⁴ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_2nd_OP_Lithuania_en.pdf.

⁵ <http://www.osce.org/hcnm/89402>.